

PROGRAM

SZKOLENIA WSTĘPNEGO – INSTRUKTAŻ STANOWISKOWY
przeznaczony dla pracowników na stanowiskach robotniczych

Obowiązuje w:

AKADEMIA POMORSKA w SŁUPSKU

Podstawa prawna: ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 27 lipca 2004 r.
w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - Dz. U. Nr 180 poz.1860

Zatwierdził:

Z up. REKTORA
Akademii Pomorskiej

Andrzej Paprocki
st. insp. ds. BHP i Ppoż.

Słupsk, czerwiec 2013 r.

WZORCOWY PROGRAM

szkolenia wstępnego na stanowisku pracy

(instruktażu stanowiskowego)

1. Nazwa formy kształcenia

Szkolenie wstępne na stanowisku pracy nazywane dalej „instruktażem stanowiskowym” jest przeprowadzane w formie instruktażu według programów opracowanych dla poszczególnych grup stanowisk.

2. Czas trwania i sposób organizacji tej formy kształcenia

Szkolenie powinno być przeprowadzone w formie instruktażu — na stanowisku pracy, na którym będzie zatrudniony instruowany pracownik, na podstawie niniejszego szczegółowego programu szkolenia. Instruktaż stanowiskowy winien być przeprowadzony przed dopuszczeniem pracownika do pracy na określonym stanowisku pracy. Szkolenie powinno uwzględnić wszystkie rodzaje prac, które będą należały do obowiązków pracownika. Instruktaż stanowiskowy przeprowadza wyznaczona przez pracodawcę osoba kierująca pracownikami lub pracodawca, o ile osoby te posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe oraz są przeszkolone w zakresie metod prowadzenia instruktażu.

Instruktaż stanowiskowy powinien uwzględniać następujące etapy:

- rozmowę wstępną instruktora z instruowanym pracownikiem;
- pokaz i objaśnienie przez instruktora całego procesu pracy na stanowisku osoby kierującej pracownikami, który ma być realizowany przez pracownika;
- próbne wykonywanie określonych czynności poleconych przez instruktora, z uwzględnieniem korekty instruktora podczas ich wykonywania;
- samodzielna praca instruowanego pracownika pod nadzorem instruktora;
- sprawdzenie i ocena przez instruktora sposobu wykonywania pracy przez pracownika.

Sposób realizacji szkolenia — instruktażu stanowiskowego i czas trwania poszczególnych jego etapów powinny być uzależnione od przygotowania zawodowego, dotychczasowego stażu pracownika oraz zagrożeń występujących przy przewidzianej do wykonania przez niego pracy.

Instruktaż stanowiskowy powinien trwać minimum 8 godzin.

Prowadzący instruktaż stanowiskowy osoby kierujące pracownikami winien dostosować ten instruktaż do przygotowania zawodowego instruowanego pracownika. Pominąć zagadnienia znane instruowanemu pracownikowi, a zaoszczędzony czas wykorzystać na zagadnienia specyficzne dla danego zakładu, mające wpływ na bezpieczeństwo instruowanej osoby i osób, którymi ma kierować.

3. Wymagania wstępne dla uczestników

Instruktażem stanowiskowym wg tego programu powinni być objęci przed dopuszczeniem do wykonywania pracy:

- wszyscy pracownicy nowo zatrudniani na stanowiskach robotniczych i innych, na których występuje narażenie na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych lub niebezpiecznych,
- pracownicy przenoszeni na takie stanowiska oraz w przypadku zmiany warunków techniczno-organizacyjnych, tj. w razie zmiany procesu technologicznego, zmiany organizacji stanowisk pracy, wprowadzenia do stosowania substancji o działaniu szkodliwym dla zdrowia albo niebezpiecznym oraz nowych lub zmieniających narzędzi, maszyn i innych urządzeń,
- studenci odbywający praktyki studenckie oraz uczniowie odbywający praktyczną naukę zawodu.

4. Cele kształcenia

Celem instruktażu stanowiskowego jest przygotowanie pracownika do wykonywania pracy na konkretnym stanowisku poprzez przekazanie:

- informacji o czynnikach środowiska pracy występujących na danym stanowisku pracy i w jego bezpośrednim otoczeniu oraz ryzyku zawodowym związanym z wykonywaną pracą;
- wiedzy i umiejętności dotyczących sposobów ochrony przed zagrożeniami wypadkowymi i zagrożeniami dla zdrowia w warunkach normalnej pracy i w warunkach awaryjnych;
- wiedzy i praktycznych umiejętności z zakresu bezpiecznego wykonywania powierzonych prac.

Dla zrealizowania celu szkolenia niezbędne jest przekazanie instruowanemu pracownikowi informacji na następujące tematy:

- elementy pomieszczenia pracy mające wpływ na warunki pracy pracownika – elementy takie jak: podłączone media, urządzenia techniczne, urządzenia ochronne itp.;
- elementy stanowiska roboczego mające wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy;
- przebieg procesu pracy na danym stanowisku w kontekście procesu produkcyjnego zakładu;
- omówienie czynników środowiska pracy oraz zagrożeń, jakie mogą stwarzać te czynniki;
- przygotowanie wyposażenia stanowiska pracy do wykonania określonego zadania;

oraz:

- pokaz przez instruktora sposobu wykonania pracy na stanowisku zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy;
- spowodowanie próbnego wykonania określonej pracy pod kontrolą instruktora;
- samodzielne wykonanie tej samej pracy pod nadzorem instruktora;
- omówienie i ocena przebiegu wykonania pracy przez pracownika.

5. Plan nauczania określający nazwę zajęć edukacyjnych oraz ich wymiar

Lp.	Nazwa zajęć edukacyjnych	Liczba godzin *
1	2	3
1.	Przygotowanie pracownika do wykonywania określonej pracy, w tym w szczególności: a) omówienie warunków pracy z uwzględnieniem: — elementów pomieszczenia pracy, w którym ma pracować pracownik, mających wpływ na warunki pracy pracownika (np. oświetlenie ogólne, ogrzewanie, wentylacja, urządzenia techniczne, urządzenia ochronne); — elementów stanowiska roboczego, mających wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy (np. pozycja przy pracy, oświetlenie miejscowe, wentylacja miejscowa, urządzenia zabezpieczające, ostrzegawcze i sygnalizacyjne, narzędzia, surowce i produkty); — przebiegu procesu pracy na stanowisku pracy w nawiązaniu do procesu produkcyjnego (działalności) w całej komórce organizacyjnej i zakładzie pracy, b) omówienie czynników środowiska pracy występujących przy określonych czynnościach na stanowisku pracy oraz zagrożeń, jakie mogą stwarzać te czynniki, wyników oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą i sposobów ochrony przed zagrożeniami, a także zasad postępowania w razie wypadku lub awarii, c) przygotowanie wyposażenia stanowiska roboczego do wykonywania określonego zadania.	2,0
2	Pokaz przez instruktora sposobu wykonywania pracy na stanowisku pracy, zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem metod bezpiecznego wykonywania poszczególnych czynności i ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynności trudne i niebezpieczne.	0,5
3	Próbne wykonanie zadania przez pracownika pod kontrolą instruktora.	0,5
4	Samodzielna praca pracownika pod nadzorem instruktora.	4,0
5	Omówienie i ocena przebiegu wykonywania pracy przez pracownika.	1,0
	RAZEM	min. 8

* W godzinach lekcyjnych trwających 45 minut.

6. Treści kształcenia w zakresie poszczególnych zajęć edukacyjnych

6.1. Przygotowanie pracownika do wykonywania określonej pracy (oprócz pracowników administracyjno-biurowych) – 2 godziny

6.1.1. Omówienie warunków pracy z uwzględnieniem

1. Elementów pomieszczenia pracy, w których ma pracować pracownik, mających wpływ na warunki pracy pracownika (np. oświetlenie ogólne, ogrzewanie, wentylacja, urządzenia techniczne, urządzenia ochronne).

Zapoznać instruowanych pracowników z charakterem stanowiska, na którym mają być zatrudnieni. Osoba ta winna być zapoznana z topografią pomieszczeń, które dotyczą jego pracy. Mówiąc o pomieszczeniach i stanowiskach pracy należy zwrócić szczególną uwagę na elementy pomieszczeń, mające wpływ na warunki pracy instruowanej osoby, np.: zasilanie pomieszczeń w energię elektryczną, energię cieplną, oświetlenie, ogrzewanie, wentylacja, urządzenia ochronne itp.

2. Elementów stanowiska roboczego, mających wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy.

Zapoznanie instruowanego pracownika ze stanowiskiem pracy, a szczególnie elementami tego stanowiska mającymi wpływ na bezpieczeństwo i higienę pracy, takimi jak: zainstalowane urządzenia techniczne, doprowadzenie instalacji elektrycznej do tych urządzeń, miejscowe oświetlenie, miejscowa wentylacja, surowce i ich transport oraz składowanie, produkt finalny i jego składowanie itp.

3. Przebieg procesu pracy na stanowisku pracy w nawiązaniu do procesu produkcyjnego (działalności) w całej komórce organizacyjnej i zakładzie pracy.

Zapoznać ogólnie instruowanego pracownika z procesem produkcyjnym lub działalnością zakładu, w którym jest zatrudniony, a następnie z działalnością komórki organizacyjnej zatrudniającej instruowanego pracownika i wkomponowanie w tę działalność czynności, jakie będzie wykonywać instruowany pracownik.

Omawiając ww. zagadnienia podkreślić rolę, jaką w procesie produkcyjnym komórki organizacyjnej i zakładu spełnia instruowany pracownik.

Zapoznać pracownika z harmonogramem pracy oraz zwyczajami ustalonymi w danej komórce organizacyjnej, wynikającymi z poleceń lub zarządzeń kierownictwa, dotyczącymi zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy.

6.1.2. Omówienie czynników środowiska pracy występujących przy określonych czynnościach na stanowisku pracy oraz zagrożeń, jakie mogą stwarzać te czynniki, wyników oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą i sposobów ochrony przed zagrożeniami, a także zasad postępowania w razie wypadku lub awarii.

Zapoznać instruowanego pracownika z czynnikami środowiska pracy na jego stanowisku pracy, zwracając uwagę na zagrożenia i czynniki uciążliwe.

Poinstruować pracowników o sposobie przeciwdziałania tym zagrożeniom poprzez przestrzeganie przepisów bezpiecznej obsługi urządzeń, obowiązujących instrukcji, zachowanie należytych środków ostrożności, kultury pracy oraz przestrzeganie poleceń przełożonych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zapoznać instruowanego pracownika z definicją ryzyka zawodowego i jeżeli jest to możliwe — poinformować go o ryzyku zawodowym na jego stanowisku pracy. Zapoznać go również z zasadami postępowania w przypadku zaistnienia wypadku w czasie pracy, awarii lub pożaru.

6.1.3. Przygotowanie wyposażenia stanowiska roboczego do wykonywania określonego zadania

Zapoznać instruowanego pracownika z czynnościami dotyczącymi wykonywania określonej pracy, a w szczególności czynnościami przed rozpoczęciem pracy, w czasie pracy oraz czynnościami po zakończeniu pracy. Zwrócić szczególną uwagę na sprawdzenie skuteczności urządzeń zabezpieczających, używanie ochron indywidualnych i zbiorowych, a także używanie przydzielonej odzieży i obuwia roboczego zgodnie z ustaleniami pracodawcy.

6.2. Pokaz przez instruktora sposobu wykonywania pracy na stanowisku pracy zgodnie z przepisami i zasadami bhp, z uwzględnieniem metod bezpiecznego wykonania poszczególnych czynności i ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynności trudne i niebezpieczne - 0,5 godziny

Pokazać prawidłowy sposób postępowania, wymagany przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy na danym stanowisku, z podziałem na czynności niezbędne do wykonania:

- przed rozpoczęciem pracy;
- w czasie pracy;
- po zakończeniu pracy.

W czasie tego pokazu poinformować pracownika o czynnościach trudnych i niebezpiecznych oraz o obowiązku używania odzieży ochronnej i ochron indywidualnych, a także o sposobach posługiwania się tymi środkami.

6.3. Próbné wykonanie zadania przez pracownika pod kontrolą instruktora – 0,5 godziny

Instruktor powinien wydać pracownikowi polecenie wykonania określonej pracy (najlepiej byłoby, aby to były czynności, które będzie najczęściej wykonywał) i kontrolować przebieg pracy wykonywanej przez instruowanego pracownika, przerywając pracę w momencie błędnie wykonywanych czynności przez pracownika i omówienie tych czynności z pracownikiem zwracając uwagę na błędy — jakie skutki ten błąd może spowodować. Należy podkreślić prawidłowo wykonane czynności. W przypadku dużej ilości błędów pracownika, instruktor powinien przeprowadzić jeszcze raz pokaz sposobu wykonania pracy.

6.4. Samodzielna praca pod nadzorem instruktora – 4 godziny

Przypomnieć instruowanemu pracownikowi o kolejności czynności przy wykonywaniu przez niego określonej pracy,

zagrożeniach występujących podczas jej wykonywania i polecić wykonywanie określonej pracy. Instruktor winien obserwować pracownika, reagując natychmiast na czynności nieprawidłowe lub stwarzające zagrożenie.

6.5. Omówienie i ocena przebiegu wykonywania pracy przez pracownika – 1 godzina

Podczas oceny przebiegu wykonania pracy instruktor powinien:

— omówić dokładnie swoje spostrzeżenia dotyczące metod pracy szkolonego, jakości i rezultatów tej pracy w zakresie zachowania bezpieczeństwa pracy;

— uzasadnić potrzebę doskonalenia wiedzy i właściwych nawyków, które mają bezpośrednio wpływ na bezpieczeństwo pracy.

7. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

- schemat organizacyjny komórki zatrudniającej instruowanego pracownika;
- wyniki pomiarów czynników szkodliwych.

8. Sposób sprawdzenia efektów kształcenia

Sprawdzenie efektów szkolenia wstępnego przeprowadza się poprzez egzamin z zakresu ogólnych wiadomości uzyskanych przez szkolonych pracowników na stanowisku pracy, na których pracownik ma pracować.

Pozytywny wynik egzaminu jest podstawą do dopuszczenia pracownika do samodzielnej pracy na określonym stanowisku i dokonania odpowiedniej adnotacji w karcie szkolenia wstępnego (wzór karty szkolenia – zał. nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp).

Opracowanie tekstu:

ST. INSPEKTOR
ds. BHP i P.POŻ
Andrzej Paprocki